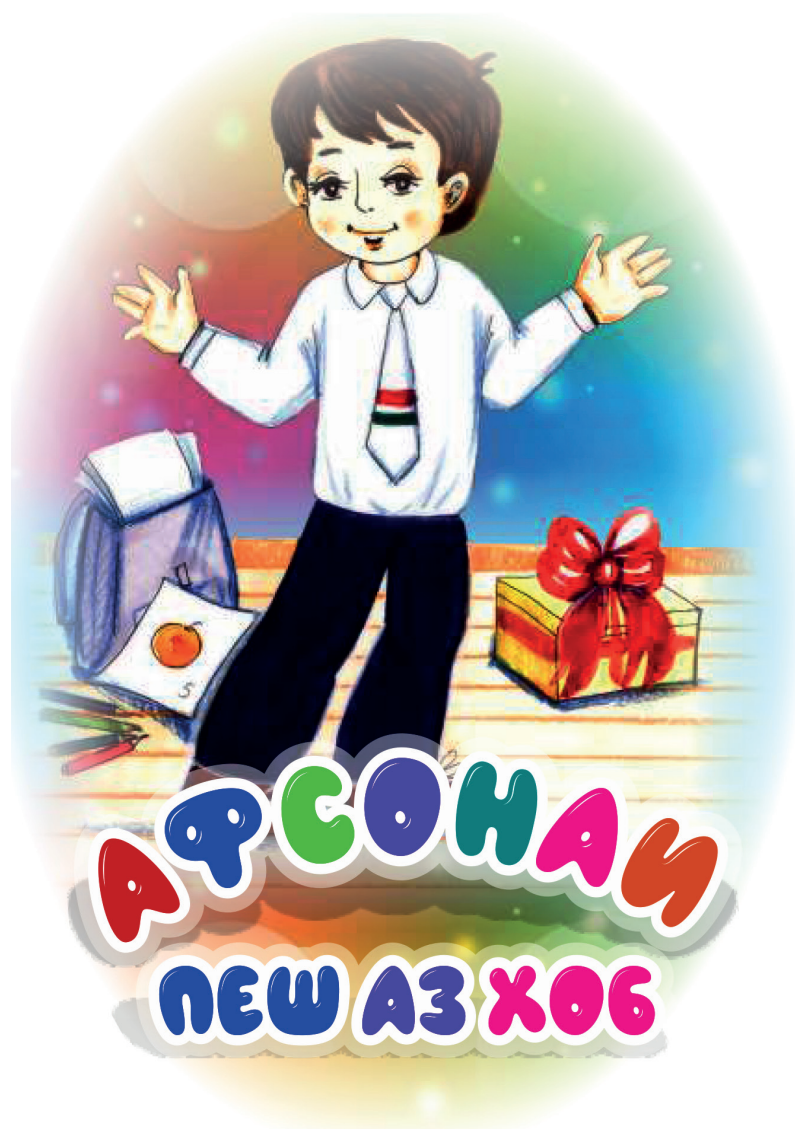

АЗИЗИ АЗИЗ

ДУШАНБЕ
МАОРИФ
2019

УДК 821-93+82:398+37точик+373
ББК 84точик 7-4+83.8+82.3(2точик)
A-37

A-37. Азизи Азиз. Афсонаи пеш аз хоб. Душанбе, Маориф, 2019.
16 сах.

Адиб хама корро анчом додааст, то таваччуи хонандаро ба хондани китоб чалб созад. Тарзи нигориш, баён ва равиши эҷод барои муваффақ шудани адиб созгор аст. “Афсонаи пеш аз хоб” хонандаи хурдсоли худро бо суолу ҷавобҳои Доро бо узвҳои бадани худ ба масири наведе мебарад, ки дар он инсон метавонад дар ҳамоҳангӣ бо худ дар зиндагӣ муваффақ ва комёб гардад. Барои даст ёфтани ба чунин натиҷа танҳо зарур аст, ки мо аз хислатҳои манфии худ, ба мисли ғурур ва ҳавобаландӣ, худпарастӣ ва худхоҳӣ, раҳо ёбем ва бо ғӯш додани ҳарфи бузургону эҳтиром кардани калонсолон ва омӯзгорон одат кунем.

Доро мисли бисту як нафар ҳамсинфаш як бачаи муқаррарист. Ҳар субҳ ба мактаб меравад, нисфирӯз ба хона бармегардад, рӯзҳои шанбеу якшанбе истироҳат дорад. Одобу донишаш бад нест. Агар андак кӯшиш кунад, ба қатори бачаҳои боинтизом дохил хоҳад шуд. Саводаш миёна, яъне рӯзномааш пури “чор” асту гоҳ-гоҳ “панҷ” ҳам ба назар мерасад. Тозаю озода мегардад. Мисли Даврону Гуландом хушрӯ расм кашида натавонад ҳам, рубоб менавозад ва суруд мехонад. Дар ҳалли муаммо ва чистонгӯиву чистонёбӣ ягон кас ба Доро баробар шуда наметавонад. Аммо футболро хуш надорад. Бозии теннисро зиёдтар меписандад.

Хуллас, Доро як бачаи муқаррарист. Лекин вай соҳиби як истеъдод аст, ки ягон бачаи олам надорад ва ҳар бача онро орзу мекунад!

Доро бо ҳар узви худ гуфтугӯ мекунад. Пагоҳӣ аз хоб хеста мепурсад:

– Пойҳо, пойҳо, шумо акнун чӣ кор мекунед?

Пойҳо мегӯянд:

– Мо туро берун мебарем...

Ё Доро ба оина нигоҳ карда мегӯяд:

– Салом, чашмони ман!

– Дуруд ба ту! – ҷавоб медиҳад ду чашм баробар.

Доро метавонад бо гӯш, бинӣ, даҳону дандон, абрувону мижаҳояш ҳам гап занад. Ҳар замон бо мӯйи сараш гуфтугӯ мекунад. Дуруст, ки баъзан ғалоғула мехезад, зеро дар сар ҳазор-ҳазор мӯй ҳаст ва ҳар кадоми он чизе гуфтан мехоҳад. Бо дасту пой чӣ, бо нохуни ҳар ангушт гуфтугӯ карданаширо шунавед, ангушти ҳайрат мегазед.

Аммо аз ин хусус ҳеч кас хабар надорад. Падару модар, бибию бобо, хоҳару бародар, ҳақу ҳамсоҷо, ҳатто, омӯзгорону ҳамсинфонаш огоҳ нестанд...

Баъзан лозим мешавад, ки Доро якбора бо чанд узви бадани худ дурудароз гуфтугӯ кунад. Ин қисса ҳам аз ҷумлаи ҳамин гуна як гуфтугӯи дароз аст, ки пагоҳӣ оғоз ёфту шабхангом анҷом ёфт.

Инак, бодикқат гӯш кунед.

Пагоҳӣ Доро ба мактаб омад. Дарси аввал хондан буд. Доро баҳои хуб гирифт. Аз дарси дуҷум, ҳисоб, баҳояш аъло шуд. Вале вақте дарси сеҷум сар шуд, Доро фаҳмид, ки қаламҳои рангаю албомашро наовардааст, дар хона фаромӯш кардааст.

– Барои чӣ бекор нишастӣ? – пурсид муаллима.

– Ку қаламҳои рангаат? Кучост албомат?

Доро дарҳол ба чашму гӯшу забону даҳон, умуман, ба тамоми узвҳои худ амр дод: “Зинҳор дурӯғ нагӯед!” Узвҳо бо як овоз ҷавоб доданд:

– Дар хона.

– Барои чӣ?

– Барои он ки фаромӯш шудааст.

– Кӣ акнун расми себ мекашад?

Доро ба ин суол ҷавоб дода натавонист. Хичолат кашиду сар ҳам кард.

– Дигар такрор нашавад, Доро! – огоҳ кард омӯзгор ва аз мизи худ қаламу қоғази тоза оварда дод, ки Доро расми себ кашад.

Себе, ки Доро дар он қоғаз тасвир намуд, зебо баромад. Муаллима дар поёни расм баҳои хуб гузошту бори дигар огоҳ кард:

– Фаромӯшхотир нашав!

Дар мактаб ҳамин хел воқеа рӯй дод. Аммо дар хона Доро тамоми рӯз ошуфтаю парешон буд. Борҳо аз худ пурсид, ки чаро қаламҳои рангаю албомашро нагирифт. Хатой кист? Дар кучо ва чаро иштибоҳ кард?

Ба ин суолҳо дергоҳ ҷавоб пайдо карда натавонист. Шаб омад. Ҳаво торик шуд. Доро либосашро кашиду ба ҷойгаҳ даромад. Боз ҳамон суолҳо ба сараш омаданд: “Чаро қаламҳои рангаю албом фаромӯш шуданд. Хатой кист? Гуноҳи чист? Дар кучо ва чаро иштибоҳ кардам ?...”

Ин лаҳза ба хона модараш даромад.

– Дорочон, – гуфт вай, – ту имрӯз қаламу албоматро фаромӯш карда, мактаб рафтӣ. Вақте ношто мекардӣ, ба хотират ҳам расондам. Бо вучуди ин дар рӯйи миз гузошта рафтӣ. Бачаи фаромӯшхотир нашав.

“Аҳа! – ба худ омад Доро. – Модарам огоҳ ҳам карда будааст. Пас, чаро фаромӯш шуданд?...”

Нохост ба ёдаш расид, ки ин ҳамаро бояд аз чашму гӯшу даҳону дасту пой ва дигар узвҳо пурсид.

Доро дар ҷойгаҳ рӯ ба боло гашт ва аз пойҳояш пурсид:

– Пойҳои ман, пойҳои ман! Барои чӣ маро бе қалами рангаю албом ба мактаб бурдед? Модарам огоҳ карда будааст-ку!

Пойҳо чунин ҷавоб доданд:

– Вазифаи мо танҳо роҳ рафтан буд. Мо ин корро бе ягон хатою нуқсон анҷом додем. Туро аз зинаҳо бо эҳтиёт фаровардем, аз чорроҳаи пурмошин осонакак гузарондем, пешпо нахӯрдём, чусту чолок будём. Туро ба мактаб дар вақташ расондем. Аммо аз огоҳ кардани модарат хабар надорем. Ҷавоби суолатро аз дастҳо пурс, Доро.

Доро ба пойҳояш ташаккур гуфту аз дастонаш пурсид:

– Дастони ман, дастони ман! Барои чӣ маро бе қалами рангаю албом ба мактаб бурдед? Модарам огоҳ карда будааст-ку!

Дастҳо чунин ҷавоб доданд:

– Вазифаи мо фақат бардоштани бурдани китобдон буд. Мо ин корро бе ягон хатою нуқсон анҷом додем. Ёд дорӣ, дар автобус роҳкиро супурдем, як қуттичаи холиро аз рӯи роҳ гирифта, ба партовгоҳ афкандем, вақте ба мактаб расидӣ, бо бачаҳо вохӯрӣ кардем, чун ба ошхона даромадӣ, мо якдигарро тоза шустем. Аммо аз огоҳ кардани модарат хабар надорем. Ҷавоби суолатро аз забон пурс, Доро.

Доро ба дастонаш ташаккур гуфту аз даҳонаш пурсид:

– Забони ман, забони ман! Барои чӣ маро бе қалами рангаю албом ба мактаб бурдӣ? Модарам огоҳ карда будаст-ку!

Забон чунин ҷавоб дод:

– Вазифаи ман фақат суҳан гуфтан буд. Ман ин корро бе ягон хатою нуқсон анҷом додам. Вақте аз хона берун мерафтӣ, ба модарат “Хайр!” – гуфтам, вақте дар кӯча пирамарде рақами хатсайри мошинеро пурсид “Ҳаждаҳ!” – гуфтам, ба роҳгузарону ҳамсинфону омӯзгорон салом додам, ба суолҳои муаллима дуруст ҷавоб додам, ҳатто суруд ҳам хондам. Аммо аз огоҳ кардани модарат хабар надорем. Ҷавоби суолатро аз чашмҳо пурс, Доро.

Доро ба забонаш ташаккур гуфту аз чашмонаш пурсид:

– Чашмони ман, чашмони ман! Барои чӣ маро бе қалами рангаю албом ба мактаб бурдед? Модарам огоҳ карда будааст-ку!

Чашмҳо чунин ҷавоб доданд:

– Вазифаи мо фақат дидан буд. Мо ин корро бе ягон хатою нуқсон анҷом додем. Мо дар варзиш карданат, либос пӯшиданат, ба мактаб рафтани аз мактаб омаданат бедору хушёр будем. Мо китоб хондем, ки ту савод бигирӣ, мо чароғаки сурхро дида туро боздоштем, вақте чароғак сабз шуд, фармудем, ки аз роҳ гузар. Агар мо ҳамроҳи ту намебудем, ҳатто аз хона берун рафта наметавонистӣ. Аммо аз огоҳ кардани модарат хабар надорем. Ҷавоби суолатро аз гӯшҳо пурс, Доро.

Доро ба чашмонаш ташаккур гуфту аз гӯшҳояш пурсид:

– Гӯшҳои ман, гӯшҳои ман! Барои чӣ маро бе қалами рангаю албом ба мактаб бурдед? Модарам огоҳ карда будааст-ку!

Гӯшҳо чунин ҷавоб доданд:

– Вазифаи мо фақат шумидан буд. Мо ин корро бе ягон хатою нуқсон анҷом додем. Мо садои занги соатро шумида, туро бедор кардем, хониши булбулонро шумида, туро хурсанд кардем. “Дорочон, наҳорӣ тайёр аст!” – гуфтани модаратро мо ба ту хабар додем. Дар мактаб чӣ гуфтани чӣ пурсидани муаллимаро мо шумидем. Дар роҳ ба чанд кас салом гуфтӣ, ҷавобӣ салому таҳсину офарини онҳоро шумидан кори мо буд ва мо инро хуб анҷом додем. Аммо аз огоҳ кардани модарат хабар надорем. Ҷавоби суолатро аз майнаат пурс, Доро.

Доро ба гӯшҳояш ташаккур гуфту аз майнааш пурсид:

– Майнаи ман, майнаи ман! Барои чӣ маро бе қалами рангаю албом ба мактаб бурдӣ? Модарам огоҳ карда буда-аст-ку!

Майна чунин ҷавоб дод:

– Ман ҳокими гӯшҳоям, ман ҳокими чашмонам, ман ҳокими забонам, ман ҳокими дасту пой ва тамоми узвҳои туям. Агар ман хушёр набошам, ҳамаи узвҳо хато мекунанд. Вақте модарат туро огоҳ кард, ки қаламу албоматро бигирӣ, ту ба ман кори дигар фармудӣ, ба кори беҳуда машғул кардӣ. Аз ин сабаб гӯшҳо нашуниданд.

– Он кори беҳуда чӣ буд? – таачҷуб кард Доро.

Майна чунин ҷавоб дод:

– Ту он лаҳза пойафзол мепӯшидӣ. Онро дирӯз тухфа карда буданд. Наву оҳарӣ, чармину хушчило, хушдӯхту хушнамуд... Хаёл мекардӣ, ки пойафзолат беҳтарин аст ва дар сифатон ҳеҷ кас чунин попӯш надорад... Хулоса, ба таърифу ман-манӣ овора шуда, сухани модаратро нашунидӣ.

– Дуруст, – дарҳол иқрор шуд Доро. – Маҳз чунин буд. Дар ёдам ҳаст, ба попӯшиҳои навам мафтун шуда, ҳамаро фаромӯш кардам. Бобоям рост мегуфтаанд: “Таърифу ман-манӣ ақдро тира мекунад...” Бубахш, ки ба кори ту ҳалал расондам.

– Минбаъд ҳушёр бош, – маслиҳат дод майна ба Доро. – Ҳар кор ки мекунӣ, дидаву дониста бикун!

Доро ба майна ҳам ташаккур гуфт ва аз пойҳову дастон, аз забону чашмон ва гӯшҳояш узр пурсид.

Ба зудӣ ўро хоб бурд, хоби ширин...

АЗИЗИ АЗИЗ

АФСОНАИ ПЕШ АЗ ХОБ

Муҳаррир	Н. Салоҳиддинзода
Мусахҳеҳ	М. Саидова
Муҳаррири техникӣ	З. Саъдуллоев
Рассом	З. Давлатшоева
Тарроҳон	З. Саъдуллоев, М. Мирзоев

Муаллифи китоби мазкур ба Оҷонсии ИМА оид ба Рушди байналмилалӣ (USAID) ва Фонди Оғохон барои дастгирии молиявиашон дар наشري ин китоб миннатдории худро изҳор менамояд. Китоби мазкур дар доираи лоиҳаи «Робитаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ: сохтори молиявӣ барои рушди соҳаҳои гуногун дар Тоҷикистон» ба нашр расидааст.

Ба чоп 12. 09. 2019 иҷозат дода шуд.
Андозаи 60x84 ¹/₈. Коғази офсет. Чопи офсет.
Қузъи чопӣ 2,0. Адади нашр 7900 нусха.
Супориши № 124/2019

Муассисаи нашриявии «Маориф»-и
Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон,
734024, ш. Душанбе, кӯчаи Аҳмади Дониш, 50.
Тел.: 222-14-66
E-mail: najmiddin64@mail. ru

Дар матбааи ҶДММ «Офсет»
ба таъби расидааст.